

**Polelo ka Mopresidente Cyril Ramaphosa ka Magato a Afrika Borwa go Laola
Leuba la COVID-19**

Union Buildings, Tshwane

25 Mosegamanye 2021

MaAfrika Borwa a gešo ao a rategago,

Ga e sale go tloga mola ke bolelago le lena matšatši a lesome nne a go feta, re be re le gare re elwa ntwā ye lego gabedi – ya mathomo ke ntwā ya kgahlanong le *coronavirus* ya go bolaya, mola ya bobedi e le ntwā ya go lwantšhana le magato a bao ba bego ba nyaka go hlola seemo sa go se laolege le tlhakahlakano.

Re beakantše le go kopanya mmogo didirišwa tša rena go theoša matswalo le go tliša taolo gola KwaZulu-Natal le Gauteng, go netefatša gore re boetša seemo sekeng le go netefatša gore dikgaruru tša go direga dibeke tše pedi tša go feta di fihla mafelelong.

Go kalokana le masetlapelo a a mabedi, re swanela ke go tšea magato a mmalwa sammaletee.

Sa mathomo, re swanetše go laola go phatlalala ga *coronavirus* le go fokotša ditlamorago tša yona ditiragalong tša ikonomi.

Sa bobedi, re swanetše go kagofiša lenaneo la rena la meento gore mašabašaba a MaAfrika Borwa ba kgone go entelwa pele ngwaga o fela.

Sa boraro, re swanetše go netefatša gore go ba le khutšo le gore seemo se boetšwa sekeng nageng ka bophara le gape gore ga go be le ditiragalo tše dingwe tša dikgaruru.

Sa bone, ka gona go arabela bobedi leuba le le dikgaruru tša moragorago, re swanela ke go fana ka thekgo le kimollo malapeng a bahloki, ka nepo ya go fediša maima ao ba lego ka gare ga ona le go fokotša tlala.

Sa bohloano, re swanetše go thuša dikgwebo gore di tsošwe. Go nale dikgwebo tše di amilwego ke go utswa ga dithoto ka mabenkeleng le go senywa ga thoto le tše di amilwego ke leuba le le magato a maleba ao re a tšerego go laola leuba le.

Sa mafelelo, re swanetše go akgofiša phethagatšo ya Leano la Afrika Borwa la Tsošološo ya Ikonomi le go e Boetša Sekeng (ERRP) go aga ikonomi ya rena ka lefsa, go hloma mešomo le go tliša kgolo ya ikonomi ye akaretšago bohle.

Leuba la *coronavirus* le ka hlola kotsi ye kgolo maphelong a batho le mo tsošološong le mo phetošong ya ikonomi ya gaborena.

Ka gona, re swanetše go tšwelapele go dira ka fao re ka kgonang ka gona go bea ka fase ga taolo go phatlalala ga baerase ye.

Dipalopalo tša moragorago di laetša gore re fetile ntlhoreng ya lephoto la boraro la diphetelo, le ge e le gore go santše go nale mafelo a mangwe mo nageng ao a re hlobaetšago ka baka la ge palo ya diphetelo e sa laetše go theogela fase.

Magato ao re a phethagaditšego mo matšatšing a 28 a go feta, gotee le maitshwaro a go se hwe matwa ka MaAfrika Borwa a go latela dikeletšo tša motheo tša maphelo, a bile le mohola kudu go fokotša palo ya diphetetšo.

Seripagare sa diphetetšo tše difsa bekeng ya go feta di be di balelwa 12 000 ya diphetetšo tše difsa tša tšatši ka tšatši, gomme palo ye e laetša gore diphetetšo tše di theogetše fase ka 20% ge di bapetšwa le tša beke ye fetilego.

Mo dibekeng tše pedi tša go feta, palo ya diphetetšo tše difsa gola Gauteng – e lego profense ya palo ya godimodimo ya diphetetšo tša lephoto la boraro, e theogetše fase ka bontši.

Le ge go le bjalo, go swana le ka fao re boneng kua morago, go nale phaphano ye kgolo magareng ga diprofense.

Ka ge diphetetšo profenseng ya Gauteng di theoga, diphetetšo tša tšatši ka tšatši gola Kapa Bodikela, Kapa Bohlabela le KwaZulu-Natal di santše di tšwelapele go rotoga.

Go bile gape le tlhatlogo ye hlobaetšago ya diphetetšo gola Kapa Leboa morago ga gore di boele sekeng lebakanyana.

Ditiragalong tše ka moka, diphetetšo tše di rotošwa ke mohuta wa baerase wa *Delta*, wo go ya ka fao re boletšego kua morago gore o fetelana kudu ge o bapetšwa le mehuta ye mengwe ye re fetilego go yona.

Ka nako ye, go feta dinako tše dingwe, go nyakega gore re latele maele ka moka a motheo go fokotša go phatlalala ga baerase go tloga mothong go ya go wo mongwe.

Re tseba gabotse gore dikgobokano tša ka gare ga meago, kudukudu mafelong a go se hlabele ke moya gabotse, ke tšona tša go hlola go phulega ga bolwetši bjo ka bontši ebile ke tšona ditiragalo tša go phatlalatša bolwetši ka bontši.

Re swanetše go tšwelapele go apara dimaseke tša rena ka dinako tšohle ge re le gare ga batho, re katoge ba bangwe le go dula re netefatša gore mafastere a dula a butšwe le gore moya wo hlabošago o wa tsena.

Ka kakaretšo, go theoga ga diphetetšo tše difsa go ra gore ganyane ganyane re ka fefoša tše dingwe tša dikiletšo tša go swana le tša dikgobokanong tša batho, tša mesepele ya batho le tša thekišo ya madila.

Go lebeletšwe ditšhišinyo tša Komitikeletšo ya Ditona go *COVID-19*, le go ya ka dikgopolo tše tšwago go Lekgotlatshepetšo la Mopresidente, Kabinete mantšiboeng a lehono e tšere sephetho sa gore naga ye e šutišwe go tloga go Maemotemošo a Bone ao a Fetošitšwego e theošetšwe go Maemotemošo a Boraro.

Se se tla phethagala ona mathapameng a lehono ge melao ye e šetše e kwalakwaditšwe kuranteng ya mmušo.

Se se ra gore:

- Diiri tša leemaema di tla tlogelwa di sa fetošwe, go thoma ka iri ya lesome mantšiboa go fihla ka iri ya bone mesong.
- Maeto a boithabišo magareng ga diprofense a buletšwe.
- Dikgwebo tše sego bohlokwa kudu go swana le diresturente, dithabene, dipara le mafelo a boitšhidullo di ka bulwa. Le ge go le bjalo, tšona dikgwebo tše di tlo swanela go tswalelwa ka iri ya senyane mantšiboa go dumelela bašomedi ba fao le bareki go ya magaeng pele ga ge kiletšo ya leemaema e thoma.
- Dikgobokano di tlo dumelelwa eupša palo ya batho go tšona e ka se fete palomoka ya batho ba 50 ka gare ga moago le batho ba 100 ka ntle ga moago.

Fao e le go gore lefelo la gona ke le lennyane go ka lekana palo ye ya batho ka go šielana sekgala ka tsela ye maleba, gona ga gwa swanela gore go šomišwe tekano ya go feta seripagare sa lefelo leo.

Dikgobokano di akaretša ditirelo tša sedumedi, ditiragalo tša sepolotiki le meletlo ya boithabišo.

Magomo a palo ya batho mafelong a tlo dirišwa gape le diresturenteng, boitšhidullong, mafelong a go otlolla mmele, dipareng, dithabeneng le mafelong a mangwe a go swana le a.

- Go ya mahung le bofišetšabahu ga gwa swanela go feta batho ba 50 ebile go swanetše gore go latelwe ditshepedišo ka moka tša maphelo le go šielana sekgala.

Meletelo le dikgobokano ka morago ga lehu di santše di ganetšwa.

- Thekišo ya madila dikgwebong tša madila go nwelwa ka ntle e tla dumelelwa magareng ga iri ya lesome mesong go fihla ka iri ya boselela mathapama go thoma ka Mošupologo go fihla ka Labone.

Thekišo ya madila go nwela mafelong a thekišetšo e tla dumelelwa goya ka dipeelano tša laesense go fihla ka iri ya seswai mathapama.

- Dikolo di tlo bulwa gosasa, ka Mošupologo wa la 26 Mosegamanye, goya ka ditshepedišo tše tiišeditšwego letsogo tša maphelo gotee le magato a mangwe ao a tsebagaditšwego ke Tona ya Thuto ya Motheo.

E santše e le kgapeletšo go motho mang le mang go apara maseke wa go pipa nko le molomo ka dinako tšohle ge ba le gare ga batho.

Beng le balaodi ba meago ya mmušo, disenthara, mabenkele, dithekisi le dipese ka moka ba nale maikarabelo a go netefatša gore batho meagong ya bona goba ka difatanageng tša bona ba apere dimaseke.

Ba swanetše go netefatša gore magato a maleba a go šielana sekgala a gona ebile a obamelwa.

Go bohlokwa gore batho ba gopole gore ke molato wa bosenyi ge palo ya batho mafelong e feta palo ya godimo ya bareki goba bašomedi bao ba dumeletšwego go ba fao.

Ge re fefoša dikiletšo, re swanetše go gopola gore diphetetšo di santše di le godimo le go re swanetše go tšwelapele go ba le šedi ye kgolo.

Go swana le ka fao re bego re bolela, sebetša sa rena seo se ka re tšwelago mohola phenkgišanong ya leuba la *COVID-19* ke lenaneo leo le holago batho la motlalanaga la meento.

Dibekeng tše mmalwa tša go feta, lesolo la rena la meento le fihleletše dikgolo.

Gabjale re hlaba meento ya go feta 240 000 tšatši ka tšatši gare ga beke.

Kgweding ya go feta, palo ye e be e balelwa meento ye 100 000 tšatši ka tšatši gare ga beke.

Ka baka la mošomo wo, re kgonne go hlaba meento ya go feta 6.3 milione, ka palo ya go feta 10% ya setšhaba sa gaborena seo se hweditšwego dilekanyo tša meento.

Se se kgonagetše ka tšhomišanommogo magareng ga mmušo le lefapha la praebete le ka thekgo ya mafolofolo ya badirišani ba bangwe ba rena setšhabeng.

Mo dibekeng tše tlogo, re tla hlatloša palo ya meento ka setseka sa go bonagala.

Re tla hlatloša palo ya mafelo a meento le go kaonafatša peakanyo ya go ingwadišetša go entwa.

Re tla oketša gape le bašomi ba go hlaba meento mafelelong a beke.

Re tla thoma go dumelela batho ba mengwaga ye magareng ga 18 le 34 go entwa go thoma ka la 1 Lewedi 2021.

Ye e tla ba e tlaleletša godimo ga bao mengwaga ya bona e lego ya maswanedi a go entelwa, e lego mang le mang wa mengwaga ya ka godimo ga ye 35.

Gabjale re kgona go dumelela batho go ikela mafelong a go hlaba meento ntle le ketelo ya go ya fao gore ba ngwadišwe le go entelwa.

Tlhatlogo ya godimo ya palo ya meento e kgonagala ka baka la dikaonafalo tša kabo ya meento.

Mo dikgweding tše pedi go iša tše tharo, re beakanyeditšwe go amogela dilekanyo tša tlaleletšo tša go balelwa 31 milione tša go tšwa Pfizer le Johnson & Johnson.

Kabo ye e hlaloša gore go tla ba le dilekanyo tše lekanetšego tša meento ngwaga ka moka.

Re gatetše pele ka tsela ye makatšago go kalokana le ditlhotlo tše re lebaganego le tšona bjalo ka naga le bjalo ka kontinente go hwetša meento.

Ka baka la ditherišano tša rena le dikhamphani tša dikhemisi le ikonomi ya go hlabologa ka mekgwa ya go fapafapana yeo mmušo o nago le yona, naga ya gaborena le kontinente ka bophara e kgonne go ikhweletša meento ebile gabjale e kgona go ihlamela meento mo kontinenteng ya gaborena.

Aspen ye lego kua Gqeberha e tla re go thoma ka Phato ya ihlamela meento ka go ikema ka noši mo Kontinenteng ya Afrika.

Dibekeng tše mmalwa tša go feta, Mokgatlo wa Lefase wa tša Maphelo o kgethile Afrika Borwa bjalo ka naga yeo meento e tlo hlamelwago go yona.

Matšatšing a mmalwa a go feta, Setheo sa Biovac gola Motsekapa se thwetšwe go hlama moento wa *COVID-19* wa Pfizer-BioNTech *COVID-19* gore o abje ka mo Afrika.

Le ge e le gore go nale kabo ye lekanetšego ya meento lebakanyana, re swanetše go netefatša gore kabo ye e tlišwa ka nako ntle le ditšhitišo.

Go bohlokwa gape gore go hlokomelwe go phulega ga mehuta ye mefsa ya leuba le le go kgona go ikhweletša meento ye tšweletšwago ya kamoso yeo e hlamilwego goya ka mehuta ye ye mefsa.

Ke hlohleletša MaAfrika Borwa ka moka go ingwadišetša go entwa ka bjako ge mengwaga ya bona e dumela, e kaba mo inthaneteng, ka WhatsApp goba ka go romela molaetša, goba ka go founela mogala wa go se lefelwe mo go 0800 029 999.

MaAfrika Borwa ao a rategago,

Beke tše pedi tša go feta, profense ya KwaZulu-Natal le ya Gauteng di wetšwe ke ditiragalo tša ka boomo, tše rerilwego le tše beakantšwego tša dikgaruru tšeo di hlametšwego go hlola mphereferere.

Ditiragalo tše di hlotše tahlegelo ya maphelo a go feta 300, go utswetšwa thoto ka mabenkeleng, ka gare ga dintlophatlo le ka difemeng, tshenyo ya mananeokoparara a bohlokwa, le go šitišwa ga ikonomi ya naga.

Re santše re balela ditshenyegelo tše hlotšwego ke dikgaruru tše, le go leka go amogela tshenyo yeo dikgaruru tše di re tlišeditšego yona.

Ke bolela ka maphelo ao a ripagantšwego, gotee le malapa ao a lobilego bao ba phelago le bona.

Ke bolela ka mongkgwebo yo ka tšatši le tee a lobilego kgwebo ye e mo tšerego mengwagangwaga go e tsoša.

Ke bolela ka bomme le bontate bao ba lahlegetšwego ke mešomo ge ntlophahlo e latswa ke kgabo ya mollo, ebile ba ipotšiša gore ba tlo fepa bana ba bona ka mokgwa mang.

Re nale maikarabelo a go thekga bao ba amilwego ke dikgaruru tše, le go netefatša gore ga di ipušeletše gapegape.

Go netefatša gore taolo le poelosekeng di gona, kudukudu gola KwaZulu-Natal le Gauteng, re hlatlošitše thomelo ya maphodisa (SAPS) le mašole (SANDF).

Re tšwetše pele ka thomelo ye mo mafelong ao go ona palo ya dikgaruru e lego godimodimo, gotee le mafelong a mananeokgoparara a bohlokwa a ikonomi le a mmušo, mabenkelegoparara, dintlophahlo le difemeng.

Mabotho a tšhireletšego le ona a nale maikarabelo a go dira gore ditsela tša go sepela difatanaga tša go rwala diphahlo tše bohlokwa di dula di butšwe le go šireletša go sepetšwa ga diphahlo.

Ka ona magato a, re kgonne go bušetša seemo sekeng mafelong ao a amilwego, le go bušetša maemakepe sekeng, ditimela tša go tsamaiša merwalo le dinamelwa ditseleng gore di šome ka botlalo.

Dinyakišišo dikgarurung tše go humana bao ba di fehang di gare di tšwelapele, gomme tšona di eteletšwe pele ke mabotho a rena a go ikgetha a phethagatšo ya molao, ka nepo ya go akgofiša go golega bao ba amegago le go atlega go ba sekiša.

Magato a moswananoši a hlomilwe go laola palo ye kgolo ya bagononelwa bao ba golegilwego ka melato ya go amana le megwanto.

Ba Ditirelo tša Maphodisa a Afrika Borwa ba dutše komana ka go thomiša ka Diforamo tša Badudi tša go Šomišana le Maphodisa mo mafelong a go ralala naga gore maloko a setšhaba ba kgathe tema thibelong ya ditiragalo tše dingwe tše di ka bago gona.

Ke nyaka go kwagala gabotse gore taolo le molao di tla boela sekeng.

Go tla golegwa batho ba bangwe gape, kudukudu bao ba rerilego, ba rulagantšego le go phethagatša ona magato a ao a hlotšego tshenyo ye kgolo le tobo ya maphelo a batho.

Le ge e le gore seemo se boetše sekeng mafelong a, ditlamorago tša dikgaruru tše le tshenyo e tšwelapele go hlomara malapa, bašomedi le dikgwebo.

Re gare re tšea magato a mošito go šireletša mekgwa ya go iphediša ya diketekete tša batho bao ba amilwego gampe ke bobedi leuba le dikgaruru.

Mantšiboeng a re kwalakwatša magato a go fapafapana go thekga go boetšwa sekeng ga ikonomi le go fana ka kimollo go bahloki le bao ba hlaelelwago ka baka la magato ao re a phethagaditšego go swaragana le *COVID-19*.

Go thekga bao ba se nago mekgwa ya go ithekga, re buša Thušo ya Tšhelete ya Kimollo ya Masetlapelo Setšhabeng go fana ka tefo ya kgwedi ka kgwedi ya R350 go fihla mafelelong a kgwedi ya Hlakola 2022.

Se se kgonagetše ka baka la kaonafalo ye nnyane ye re boneng kgoboketšong ya rena ya matlotlo.

Re gare re hlatloša palo ya batho bao ba nago le maswanedi a go hwetša thušo ye ya tšhelete ka go dumelela baledi bao gabjale ba amogelago Thušo ya Tšhelete ya go Godiša Bana gore le bona ba dire dikgopelo.

Tshedimošo ka botlalo ya go bušwa ga thušo ye ya tšhelete, go akaretšwa le tshepedišo ya go dira dikgopelo, e tlo tsebagatšwa go se goye kae.

Se se tla thuša go matlafatša bokgoni ba peakanyo ya rena ye lego gona ya tšhireletšego ya leago, e le ye nngwe ya diphenyo tše kgolo tša temokrasi ya rena.

Go tlaleletša kimollo ya dijo ye abjago ke Kgoro ya Tlhabollo ya Leago, mmušo o neelane ka R400 milione Sekhwameng sa Tlhakodišo ya Masetlapelo a Batho seo se hlomilwego ke Sekhwama sa Thekgo ya Naga go thuša ka dinyakwa tša semeetseng bathong bao ba amilwego.

Re phethagatša gape le magato go thuša go tsoša dikgwebo.

Dinyakwa tše di hlokagalago ka nako ye ke go netefatša gore tšona dikgwebo tše di sentšwego goba di utsweditšwego dithoto di kgona go tsošwa ka lefsa le go bulwa gape ka bjako ka fao go kgonagalago.

Naga ya rena ke ye nngwe ya dinaga tša go balega lefaseng ye nago le khamphani ya inšorense ye laolwago ke mmušo ya go bitšwa SASRIA, yeo e fanago ka inšorense

kgahlanong le ditiragalo tša dikgaruru setšhabeng, boipelaetšo, meferefere le megwanto.

Dikgwebo tšeo di nago le inšorensense di tlo lefelwa disenyagalelo tša tšona ke yona SASRIA.

SASRIA e ikgefetše go akgoiša ditefo tša dikleimi ka moka tše lego molaong, ebile e šomišana le diinšorensense tša praebete go netefatša gore ditekodišišo tša bona di a phethagatšwa ntle le go senya nako.

Mmušo o tla netefatša gore SASRIA e kgona go fihlelela ditlamego ka moka tša yona le gore e tla fana ka thekgo efe goba efe ye ka bago maleba tabeng ye.

Go tlaletša se, go ka direga gore tše dingwe tša dikgwebo tšeo di bilego batšwasehlabele tša dikgaruru tše di ka ba di sena diinšorensense.

Se se akaretša dikgwebo tše ntši tše nnyane le tša magareng, go sa kgathale gore ke tša go lefišwa metšhelo goba tša go se lefišwe metšhelo.

Tše ntši tša dikgwebo tše di lobile tšohle, ebile di ka se kgone go itsoša ka noši.

Re ka seke ra fulara dikgwebo tše ka nako ye di re hlohang.

Ka gona mmušo o šogašogana le go otlolla letsogo la ona go thekga dikgwebo tšeo di se nago inšorensense tšeo di amilwego ke dikgaruru.

Mmušo o tla beela thoko dikhwama tšeo di kgafetšwego morero wo ebile re tla tsebagatša go se goye kae mokgwa wo ka ona dikgwebo tše di ka dirago dikgopelo tša thekgo ye ya inšorensense.

Re tla ba re beakanya gape thekgo ya ditšhelete ya di-SMME tšeo di amilwego ke leuba ka mokgwa wa thekgo ya ditšhelete ya go tla gatee ya tlhakodišo ya kgwebo.

Re šomišana le dikgwebo tše kgolo go bona gore ke tema efe yeo di ka e kgathago go thekga di-SMME, go hloma mešomo le go fediša tlala le bohloki.

Dibekeng tše pedi tša go feta, re tsebagaditše gore setlamo sa TERS sa *COVID-19* se tla fiwa gape le mafapha ao a amilwego ke dikiletšo tša Maemotemošo a bone mo matšatšing a 28 a go feta.

Dikgopelo nakong ye di butšwe, ebile UIF e tla sepediša ditefo ka bjako ka fao go kgonagalago go thekga bašomedi bao ba sa kago ba hwetša meputso ya bona.

Se bohlokwahlokoa, UIF e tla fana ka thekgo ya meputso go bašomedi ka moka bao ba lahlegetšwego ke mešomo ka baka la megwanto ya moragorago.

Se se tla netefatša gore mešomo e ya šireletšwa le gore bašomi ba ka tšwelapele go ikhweletša meputso ka baka la go dikgwebo tšeo di nyaka go tšoga gape.

Le ge e le gore setlamo sa TERS se fane ka thekgo ye bohlokwa mafapheng a mantši ao a bego a sa kgone go šoma, go nale nyakego ya go fana ka kimollo ye nngwe gape go thuša dikgwebong go boetšwa sekeng.

Ka gona re oketša Putseletšo ya Metšhelo ya Bašomi lebaka la dikgwedi tše nne go akaretša mošomedi ofe goba ofe wa go putswa ka fase ga R6 500 le go oketša seroto sa putseletšo ka tšhelete ya go fihla R750 ka kgwedi.

Se se tla hlohleletša bengmešomo go thwala bašomi le go ba le bona nako ye teletšana, kudukudu mafapheng a thekišo le a kamogelabaeng e lego ao a amegilego gampe le go feta.

Re tla fega tefo ya metšhelo ya PAYE lebaka la kgwedi tše tharo go nea dikgwebo thekgo ya tlaleletšo ditšheleteng, gotee le phego ya moitiriša-ka-noši ya 35% ya dikoloto tša PAYE go bengmešomo bao matlotlo a bona a lego ka fase ga R100 milione.

Metšhelokotlo ka lefapheng la madila e tla fegwa lebaka la dikgwedi tše tharo, go rola lefapha le morwalo wo šitišago ge le leka go boela sekeng.

Magato a a diretšwe go oketša ka fao go ka kgonagalago kimollo go batho ka noši le dikgwebong tšeo di hlokago thušo, ka ntle le go bea kotsi tielelo ya matlotlo a naga.

Ga gona naga ye e ka letelago gore ikonomi ya yona e gole, go ba go phela ka khutšo le kwano, mola badudi ba yona ba phaetšwe thoko, ba swere ke tlala le go se akaretšwe.

Ditlamorago tša ditiragalo tša moragorago ikonoming ya gaborena di dirile gore phethagatšo ya ERRP ya rena e be bohlokwa le go feta.

Re be re le gare re šoma monwana le lenala le badirišani ba rena ka magato a mangwe a goyapele ao re tla a tšeago go rarolla bohloki, go akgofiša phethagatšo ya peakanyolefsa, le go hlohleletša kgolo ye akaretšago bohle le go hloma mešomo.

Go se goye kae re tla kgona go dira dikwalakwatšo tše dingwe tabeng ye.

MaAfrika Borwa a gešo,

Ditlamorago tša dikgaruru tša moragorago mo boitshephong bja babeeletši ke tšhitišo ye kgolo gore ikonomi ya gaborena e boetšwe sekeng.

Re tšea magato go matlafatša bokgoni le boitukišetšo bja mabotho a rena a tšhireletšego go efoga ditiragalo tša go swana le tše kamoso.

Se se akaretša go hlaganela ka bjako le ka šedi dipego tšeo gabjale re di amogelago tša kgapeletšo ya dikgoka ka dihlopha tša bosenyi ge dikgwebo di thoma go tsošwa, kudukudu gola KwaZulu-Natal.

Motho mang le mang yo a dirago matšhošetši goba a dira dikgaruru o tla lebagana le ditlamorago.

Le ge re amogetše gore re diegile kudu go hlaganela seemo, mabotho a rena a tšhireletšego a laeditše gore a kgona go buša taolo le go bea seemo ka fase taolo.

Se bohlokwahlokwa, MaAfrika Borwa ba laeditše lefase gore re ikgafetše mmušo wa rena wa temokrasi, le gore re kgahlanong le dikgaruru le bohodu, le gore re tla ba kgahlanong le mang goba mang yo a nyakago go ntšha naga ya gaborena taolong.

Maatla a rena a magolo a ka gare ga Molaotheo, ka tšhireletšo yeo Molaotheo o re neago yona ditokelong le tokologong ya rena, le mo setšhabeng sa gaborena sa batho ka moka le sa temokrasi.

Taolo ya rena ya motheo ga e šišinyege.

Ge re gatela pele re tsoša naga ya gaborena morago ga ditlamorago tša dikgaruru tše le tša leuba le, anke re phethagatšeng seo Molaotheo wa gaborena o re hlohleletšago go di dira.

Re swanetše go tšwelapele go fediša dithulano tša kgale le go hloma setšhaba seo se ikadilego ka metheo ya temokrasi, toka setšhabeng le ditokelo tša botho tša motheo.

Motheo wa temokrasi ya rena o ikadile ka thato ya batho.

.

Go matlafatša temokrasi ya gaborena, re biletšwa go kaonafatša boemo bja maphelo a badudi ka moka le go bea nyanyeng bokgoni ba motho o mongwe le wo mongwe.

Ke maikarabelo a rena a mohlakanelwa go šoma mmogo go aga Afrika Borwa ye ipopilego ngatana ye tee le ya temokrasi go tšea maemo a yona a maleba bjalo ka mmušo wa go ikema ka noši ka gare ga molokoloko wa ditšhaba tše dingwe.

A re swaraneng ka matsogo go tšwelapele go aga Afrika Borwa ya ditoro tša rena go sa kgathale ditlhotlo tšeo re lebaganego le tšona.

Anke Modimo a šireletše batho ba gaborena.

Nkosi Sikelel' iAfrika.

Morena boloka setjhaba sa heso.

Modimo a šegofatše Afrika Borwa.

Mudzimu fhatutshedza Afrika Tshipembe.

God seën Suid-Afrika.

Xikwembu katekisa Afrika-Dzonga.

Ke a leboga.